

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ
Кафедра психології та соціології факультету гуманітарних та соціальних наук
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО
НУ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КЗВО «ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА АКАДЕМІЯ»
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ Г. С. КОСТЮКА НАПН УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ СЄВЕРОДОНЕЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ВІЙСЬКОВО-ЦИВІЛЬНОЇ
АДМІНІСТРАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ

**XVI Всеукраїнської науково-практичної веб-конференції
(з міжнародною участю)**

**«СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА»**

**12 листопада 2021 року
м. Сєвєродонецьк**

УДК 159.923
С 69

Рекомендовано до друку Вченою радою
Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля
(протокол № 2 від 29 жовтня 2021 року)

С69 Соціально-психологічні проблеми трансформації сучасного суспільства : матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної веб-конференції (з міжнародною участю) (м. Сєвєродонецьк, 12 листопада 2021 р.) / [редкол.: Ю. О. Бохонкова (голова)]. – Сєвєродонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. – 254 с.

Збірник містить матеріали XVI науково-практичної конференції (з міжнародною участю) «Соціально-психологічні проблеми трансформації сучасного суспільства» (12 листопада 2021 р.). До збірки увійшли тези доповідей, есе, присвячені сучасному науковому осмисленню основних трансформаційних процесів, що відбуваються у сучасному суспільстві у зв'язку із його інформатизацією та глобалізацією.

Матеріали друкуються мовою оригіналу. Відповідальність за достовірність фактів, цитат та інших відомостей несуть автори.

УДК 159.923
© Східноукраїнський національний
університет імені Володимира Даля, 2021

ПСИХОЛОГІЧНЕ САМОПОЧУТТЯ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС САМОІЗОЛЯЦІЇ

Постановка проблеми. Сьогодні всі країни набули нового досвіду екстремальної ситуації – пандемії коронавірусу. Особливим викликом дана ситуація стала для системи вищої освіти., тоді коли університети вимушені були перейти на дистанційну форму навчання. У цьому випадку системі освіти потрібно враховувати наступні проблеми загального характеру: відсутність інтерактивних підручників, адаптованих до дистанційної форми навчання; недостатня технічна підготовленість закладів вищої освіти, студентів та викладачів; синдром небезпеки, який перманентно відчувається і студентами і викладачами. Також необхідно зазначити, що перехід на дистанційне навчання в екстремальних умовах, зумовлених пандемією, не є тотожним дистанційній освіті у звичайних умовах. Необхідно розуміти, що якщо студент перебуває у постійній напрузі, його «лихоманить» протягом двох місяців, то як він може зосередитися на навчанні. Як наслідок якість навчання погіршується. Тому, актуальним є вивчення психологічних особливостей дистанційної освіти в умовах пандемії, причому в аспекті психологічного стану учасників цього процесу. Отже, мета представленого дослідження – вивчити психологічні самопочуття студентів під час самоізоляції.

Викладення основного матеріалу. Вибірку опитування склали 954 студентів Мукачівського державного університету. Вибірка має такі характеристики: за статтю дівчата – 87,8%, чоловіки – 12,2%; проживають у містах – 23,9%, в іншому районному місті (центрі) – 17,6%, у селі, селищі – 58,5%. Дослідження проведено під час самоізоляції у березні-травні 2020 року під час дистанційного навчання. Опитування респондентів відбувалося суцільним методом. Усі показники аналізувалися у відсотковому співвідношенні.

Коли на шляху звичайного ритму навчання постає якийсь бар'єр, тим більше пандемія, то гостро постає питання готовності і вузу і всіх учасників освітнього процесу до адаптації до цих викликів. Важливо, щоб заклад вищої освіти чітко справився організаційно, надав правильну допомогу студентам та викладачам. Важливою у даному випадку є роль куратора групи, який повинен бути провідником, консультантом, який допоможе шукати необхідну інформацію, необхідні ресурси. Куратор повинен стати тьютором дистанційного навчання здобувачів [1, с. 75]. Вищий заклад освіти при реалізації дистанційної форми навчання повинен мати зручний і доступний сайт, який не ускладнить пошуки студентам, надасть правила роботи з ним і необхідною інформацією [2, с. 1]. Як

свідчать багаточисленні дослідження досить складним є процес адаптації до цифрових технологій саме викладачів, які не звикли працювати у таких умовах. Вищий заклад освіти повинен створити умови щодо формування нових, цифрових компетентностей викладачів [3, с. 111].

Про те, зазначені організаційні умови не можуть вплинути на психічне та психологічне самопочуття студентів. Необхідно підкреслити, що навчання в таких екстремальних умовах лише за формою дистанційне, за психологічним самопочуттям суттєво відрізняється від контактної освіти у звичайних умовах. Тому, за допомогою опитування, ми прагнули діагностувати стан психологічного самопочуття студентів в умовах дистанційної освіти.

Психологічне самопочуття студентів вимірювалося за наступними етапами: перший - на день, коли студенти дізналися, що в країні виникла епідемія коронавірусу; другий - на день, коли студенти довідалися що в країні вводиться карантин; третій - на день коли карантин був запроваджений більше 2-х місяців. Проведення опитування (10-15 травня).

Отримані результати демонструють наступні тенденції [4, с. 15-19]. На початку карантину студенти найбільше відчували стан неспокою. Це ж відчуття (з відносно невеликим згасанням) залишалося актуальним і на початку самоізоляції, і тоді коли самоізоляція відбулася більше 2-ох місяців. Серед важливих психологічних станів студентів можна виокремити ще побоювання, роздратування, байдужість.

Максимальні показники студентів за відчуттями занепокоєння або побоювання притаманні другому етапу. До середини травня відчуття побоювання різко зменшується (кількість студентів з таким станом стала мінімальною). На третьому етапі дослідження зафіксовано і суттєве зменшення показників стану занепокоєння, про те він залишається притаманний достатньо великій кількості студентів. Аналізуючи зміну станів студентів можна виокремити маршрутну схему руху зазначених станів: цікавість → занепокоєння → роздратування.

Можливо припустити, що психологічна напруга студентів обумовлена загальним станом їх здоров'я, самопочуттям. Однак це не підтверджується самооцінкою студентів. Загальний стан свого здоров'я 64,7% здобувачів освіти оцінюють як завжди хороший, 30,5% – деколи хворіють, але звичайними хворобами, тобто 95,2% студентів слід визнати повністю здоровими. Часто хворіють – 0,9%, мають хронічне захворювання – 2,7%, мають інвалідність – 1,2%.

Більше половини (58,4%) здобувачів освіти вказали, що знаходження в умовах самоізоляції частково створювало для них фізичні незручності, проте вони намагалися рухатися, робити зарядку, ще 19,4% активно займалися зарядкою, спортом, а 30,6% активно виконували фізичну роботу, що є цілком типовим для студентів, які проживають в сільській місцевості.

Серед опитаних 14,6%, хоча й відчували фізичні незручності під час самоізоляції, однак у них не було умов для активного фізичного заняття, а 7% самі «не люблять багато рухатися». За час перебування в умовах самоізоляції у 78,3% студентів стан здоров'я, в цілому, не змінився, у 6,6% – трохи, а в 0,5% – здоров'я сильно погіршилося фізично (в сумі – 7,1%). У 13,4% опитаних трохи та ще в 1,2% - здоров'я сильно погіршилося психічно (в сумі – 14,6%). Незважаючи на те, що йдеться про молодих людей, у звичайних умовах, в основному, в цілком здорових, за час перебування в умовах самоізоляції в багатьох студентів здоров'я тією чи іншою мірою погіршилося, особливо в тих, хто раніше часто хворів або має хронічне захворювання.

Висновок. На початку карантину студенти найбільше відчували стан неспокою. Серед важливих психологічних станів студентів цього періоду можна виокремити ще побоювання, роздратування, байдужість. Максимальні показники студентів за відчуттями занепокоєння або побоювання діагностовано у студентів на момент коли вони дізналися про необхідність самоізоляції. У періоді перебування на самоізоляції 2 місяці зафіксовано суттєве зменшення показників стану занепокоєння, про те він залишається притаманний достатньо великій кількості студентів. Аналізуючи зміну станів студентів можна виокремити маршрутну схему руху зазначених станів: цікавість → занепокоєння → роздратування. Можливо припустити, що психологічна напруга студентів обумовлена загальним станом їх здоров'я, самопочуттям.

Більше половини здобувачів освіти вказали, що знаходження в умовах самоізоляції частково створювало для них фізичні незручності, проте вони намагалися рухатися, робити зарядку. Незважаючи на те, що йдеться про молодих людей, у звичайних умовах, в основному, в цілком здорових, за час перебування в умовах самоізоляції в багатьох студентів здоров'я тією чи іншою мірою погіршилося, особливо в тих, хто раніше часто хворів або має хронічне захворювання.

Отже, можемо констатувати, що стан психічного відчуття студентів в умовах епідемії варіює згідно із закономірністю, виявленою в минулій світовій дослідницькій практиці за аналогічних подій.

Список використаної літератури

1. Кухаренко В. М. Тьютор дистанційного та змішаного навчання: навч. посібник / В. М. Кухаренко. – Київ: Міленіум, 2019. – 307 с.
2. Методичні рекомендації щодо організації роботи сайту закладу освіти (із фокусом на повагу прав людини в онлайн-просторі) [Електронний ресурс] / Г. Громко, О. Мельник, І. Сокол, О. Черних // Київ: ВАІТЕ. – 2020. – 20 с.– Режим доступу: <https://qr.go.page.link/WeCdv>
3. Воронікова І. П. Умови формування цифрової компетентності вчителя у післядипломній освіті [Електронний ресурс] / І. П. Воронікова // Збірник

- наукових праць «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету»– 2019. –№6.– С. 110-118.– DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2019.6.101118>.
4. Щербан Т.Д. Дистанційна освіта в умовах екстремальної ситуації (на прикладі самоізоляції: березень-травень 2020 року): наукове видання / Т.Д. Щербан, В.В. Гоблик. – Мукачево: РВВ МДУ, 2020 – 160 с.

Щербан Тетяна Дмитрівна – доктор психологічних наук, професорка, ректорка Мукачівського державного університету.

Брецько Ірина Іванівна – кандидат психологічних наук, доцент, завідувачка кафедри психології Мукачівського державного університету.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>